

EESTI ÕPILASESINDUSTE LIIT

EESTI ÕPILASESINDUSTE LIIDU SEISUKOHT TASEMETÖÖDE JA RIIGIEKSAMITE SOORITAMISE NING KÕRGKOOLI SISSEASTUMISE OSAS

Kinnitatud XXVIII Üldkoosolekul (5.-7. aprill 2013)

Täiendatud XXXI Üldkoosolekul (7.-9. november 2014)

Kiiresti muutuvus ühiskonnas on lisaks kindlatele teadmistele oluline valmisolek muutusteks ja arenguks, mitme keele valdamine, eneseväljendus ja oskus õppida, valmisolek langetada otsuseid ja kanda sellega kaasnevat vastutust, oskus koguda ja töödelda infot, suutlikkus ja julgus olla loov, püstitada ning ületada isiklikke eesmärgi. Haridustee peab toetama õpilase üldist arengut, tema võimekust mõelda, uurida, analüüsida, luua.

Haridustee eelkirjeldatule vastavaks kujundamisel on oluline roll hinnatavatel töödel igas kooli astmes. Nii tasemetööd, koolieksamid kui riiklikud eksamid peavad andma tagasisidet nii koolile, riigile kui õpilastele-õpetajale, kuid lisaks on neil ka väga tugev hariduskäsitlust kujundav ja õppetööd suunav roll. Sellest tulenevalt on EÕEL kujundanud seisukoha tasemetööde, riigieksamite ja ülikooli sisseastumise osas.

Seisukohad loodi fookusgrupi intervjuudest saadud sisendi põhjal, milles osales kokku 20 noort. Intervjueeritavate seas olid nii 7. ja 10. klassi õpilased kui ka I aasta üliõpilased. Vanusegrupid

valiti just sellised, kuna selles eas ollakse äsja sooritanud tasemetöid või eksameid ning saadav tagasiside on seetõttu kõige adekvaatsem ja tuleneb hiljutisest kogemusest.

Õpilasliidu nägemuses tuleb panna vähem rõhku õpilase hindamisele ja õpilaste omavahelisele võrdlemisele. Selle asemel peab keskenduma õpilase kui indiviidi arengu toetamisele ning ammendava tagasiside andmisele. Selgelt tuleb määratleda tasemetööde ja eksamite eesmärk. Praegusel hetkel on need saanud peaaegselt mõõdupuuks, mille põhjal võrreldaks õpilast õpilasega, kooli kooliga. Lisaks on riigieksamid ja riiklikud põhikooli eksamid ametlikult lõpetamise kriteeriumiks ning riigieksamid ka väga suure tähtsusega kõrgkooli astumisel. Taoline rõhuasetus paneb ebaratsionaalselt suure kaalu eksamite edukale sooritamisele, mitte niivõrd õpilase arengule. Samas peaks olema tegemist hoopis arengu toetamiseks kasutatava vahendiga, mille abil on võimalik saada objektiivset tagasisidet õpilase edasise haridustee kujundamiseks.

Dokument on koostatud sellele arusaamisele toetudes, et õpilased käivad koolis õppimas selleks, et saada uusi teadmisi, see meeldib neile ning neil puudub hirm tasemetööde ja eksamite ees (kuna hindamist ei toimu ja see ei mõjuta tulemust). Meie eeldus on, et noored tahavad õppida.

Oluline on välja tuua, et nii tasemetööde kui ka põhikooli, gümnaasiumi ja kutsekooli lõpueksamite eesmärgi parem mõistmine õpilaste hulgas sõltub oluliselt sellest, kas põhikooli lõpuks on õppuritel olemas arusaamine gümnaasiumi ja kutsekooli erinevusest ning tulevikuperspektiividest, mida üks või teine endas kätkeb. Seega seondub kogu eksamite ja hindamise temaatikaga ka karjääriõppe tulemuslikkus eeskätt põhikoolis.

Mõisted:

- **küpsuseksam/silmaringieksam** – aineteülene eksam, mis eeldab õpilaselt oskust luua seoseid.
- **komplekseksam** - ühte valdkonda kokku võttev eksam (nt loodusteaduste komplekseksam, humanitaarteaduste komplekseksam.) Eeldab õpilaselt ühes valdkonnas seoste loomist.
- **apelleerimine** - edasi kaebamine; antud dokumendi kontekstis on tegemist eksamitulemuse ehk eksamitöö hindamise otsuse edasi kaebamisega eesmärgiga lasta töö uuesti üle vaadata ning hinnata ja saada esialgsest teistsugune (parem) hinne.

1. TASEMETÖÖD

3. JA 6. KLASSIS TOIMUV RIIKLIK TASEMETÖÖ PEAKS TOIMUMA KOOLIAASTA KESKEL.

Pidades silmas asjaolu, et tasemetöö eesmärk on anda tagasisidet lisaks ministeeriumile ka õpetajale ja õpilasele, on otstarbekas riiklikud tasemetööd läbi viia aasta keskel. Seeläbi on tulemustest lähtuvalt võimalik hinnata senist õppeprotsessi ja omandatud taset ning tekkinud puudujäägid veel kestva õppeaasta jooksul tasa kõrvaldada. Ühtlasi peaks riiklikud tasemetööd läbi viima ilma pikema etteteatamiseta, et saada realistlik pilt hetkeolukorrast.

RIIKLIK TASEMETÖÖ PEAKS TOIMUMA KOMPLEKSEKSAMI KUJUL.

Õpilane peab oskama luua omandatud teadmiste põhjal seoseid. Hindamaks seda, kuidas õpilane on erinevaid õppeaineid ja konkreetseid teadmisi omandanud ning mismoodi ta oskab nende vahel luua seoseid, on vajalik viia tasemetöö kujule, mis seda ka mõõdab. Komplekseksami sooritamine eeldab eelpool mainitud oskuste olemasolu ning seeläbi aitab taolise eksami rakendamine ka õppeprotsessi seatud eesmärkide saavutamisele suunata.

KOOLID VÕIKSID SOOVITUSLIKULT KORRALDADA AINETEPÕHISEID TASEMETÖID PEALE 3. KLASSI IGA AASTA.

Ainetepõhiste tasemetööde mõte on anda tagasisidet nii õpilasele kui ka õpetajale, seejuures ei ole oluline hindamine ja selle põhjal õpilaste omavaheline võrdlemine. See annab õpilasele enam kogemust taoliste tööde sooritamisel ning võimaldab tagasisidet õpetajale ja õpilasele. Sarnaselt riikliku tasemetööga võiks töid viia läbi pikaajalise etteteatamiseta.

TASEMETÖÖD EI OLE HINDELISED, VAID KAS SOORITATUD VÕI MITTE SOORITATUD

Lähtudes põhimõttest, et tasemetöö peamine funktsioon on anda tagasisidet ning selle tulemusest ei peaks sõltuma õpingute jätkamine, peaks üle minema läbitud/mitte läbitud hindamissüsteemile, millele lisandub põhjalikum kirjalik tagasiside, mis toetaks edasise õppetöö planeerimist. Tasemetöö sooritamise lävend on 1 punkt.

2. PÕHIKOOLI LÕPETAMINE

PÕHIKOOLI LÕPUS TOIMUB RIIKLIK KÜPSUSEKSAM, MILLEL ON NII SUULINE KUI KA KIRJALIK OSA.

Küpsuseksam kontrollib õpilase oskust luua kõikide ainete vahelisi seoseid ning annab tagasisidet, kuidas õpilane oskab omandatud teadmisi elus rakendada.

EKSAM HINNATAKSE KAS SOORITATUKS VÕI MITTE SOORITATUKS. TAGASISIDE PEAB OLEMA KIRJALIK.

Õpilasele hinde või punktisumma määramine ei ole piisav tagasiside. Kuna eksamitulemus ei mõjuta gümnaasiumisse ega kutsekooli sisseastumist, pole ka hinne oluline. Seetõttu on mõistlik minna üle sooritatud/mitte sooritatud süsteemile. Seejuures on väga oluline tagasiside, mis peab olema arendav ja ammendav.

PÕHIKOOLI LÕPETAMISE KRITEERIUMIKS ON POSITIIVSED HINDED.

Kui õpilane on sooritanud kõik ained hindele 3 või rohkem, on ta põhikooli lõpetanud. Õpingute jooksul kogutud hinded kajastavad adekvaatselt, kas ja kuidas on õpilane ettenähtud õppeprogrammi vajalikul määral läbinud.

3. GÜMNAASIUMISSE SISSEASTUMINE

GÜMNAASIUMIS PEAVAD OLEMA SISSEASTUMISKATSED NING VASTUVÕTMINE PEAB TOIMUMA VÕRDSETEL ALUSTEL.

Gümnaasium on suunitletud akadeemilise hariduse omandamisele. Õpilane peab näitama oma akadeemilist taset ning gümnaasiumis õppimise motivatsiooni. Sellest lähtuvalt oleksid soovituslikud sisseastumise kriteeriumid, mille koolid peaksid kehtestama, kirjalikud katsed, motivatsioonikiri ja vestlus. Võrdsetel alustel vastuvõtu all peetakse silmas, et gümnaasium ei eelista vastuvõtul oma kooli põhikooli osa õpilasi teiste põhikoolide lõpetanutele.

4. GÜMNAASIUMI LÕPETAMINE

KOHUSTUSLIKUD EKSA MID GÜMNAASIUMI LÕPETADES ON EESTI KEEL, ÜKS OMAL SOOVIL VALITUD VÕÕRKEEL NING MATEMAATIKA VÕI REAALAINETE KOMPLEKSEKSAM.

Iga gümnaasiumi lõpetaja peaks eelnimetatud eksamid sooritama, et oleks võimalik saada ülevaatlik pilt üldisest tasemest. Ühtlasi on eneseväljendus nii emakeeles kui võõrkeeles olulisel kohal kogu edasisel haridus- ja eluteel. Nii eesti keele kui võõrkeeles eksamil peab olema suuline osa, mis kontrollib lisaks õpilase võimekusele teksti lugeda ja mõista ka oskust oma mõtteid suuliselt väljendada.

Matemaatika eksami juures peaks õppuril püsima võimalus valida kitsas või lai suund. Valik annab igale gümnaasistile võimaluse analüüsida oma taset matemaatikas ning otsustada järgmise kolme aasta suuna ning riigieksami üle.

Õpilased, kes on rohkem huvitatud humanitaarainetest, saavad valida väiksema kursuste arvu matemaatikas. Reaalainete huvilised saavad matemaatikat süvitsi õppida, mis annab ka paremad eeldused ülikoolis reaalainete erialale õppima asudes.

Kitsa ja laia matemaatika süsteem gümnaasiumis eeldab kooli poolt eelnevat selgitustööd kahe suuna erinevustest ja gümnaasiumi lõpetamise järgsetest võimalustest. Levida ei tohi kummagi suuna kohta väärarusaamu, selle eest peavad vastutama kool ja matemaatika õpetaja.

GÜMNAASIUMI LÕPETADADES PEAB OLEMA VÕIMALUS, ET ÕPILASE VALITUD KEELE EKSAAM ANNAB TALLE RAHVUSVAHELISELT TUNNUSTATUD TASEME.

See vähendab õpilase lisakoormust ning õpilane ei pea sel juhul enam sooritama lisaks eksamile ka tasulist keeletesti (IELTS, TOEFL jt.).

GÜMNAASIUMI LÕPETAMISE KRITEERIUMITEKS OLEKSID:

- õpingute jooksul sooritatud uurimistöö või projekt;

Uurimistöö või projekti koostamine on praktiline kogemus, mis eeldab oma töö pikaajalisemat planeerimist, teadmiste ja oskuste ellurakendamist ning ühtlasi on uurimistöö näol tegemist hea ettevalmistusega ülikooliõpinguteks.

- läbitud eksamid;

Eksami sooritamine on kõigile lõpetajatele kohustuslik, seejuures on sooritamise lävendiks 1 punkt. Eksamite eesmärk on anda tagasisidet üldisele õpiprotsessile. Ühtlasi ei tekita selline süsteem olukorda, kus vaid eksami ebaõnnestumise tõttu jääks kool lõpetamata, hoolimata kogu õppeperioodi tulemuslikkusest

- lõpuhinded;

Lõpuhinded kajastavad kõige otsesemalt ja adekvaatsemalt kogu õpinguperioodi jooksul tehtud tööd.

5. RIIGIEKSAMITE APELLEERIMINE

APELLEERITUD TÖÖL PEAB OLEMA LISAKS OTSUSELE KA KIRJALIK TAGASISIDE, VASTASEL JUHUL EI ÕIGUSTA EKSAMI APELLEERIMINE ENNAST.

Apelleeritud töö otsus peab sisaldama täiendavat kommentaari, mis oli eksamil valesti ning miks tehti selline otsus. Vastasel korral ei toeta appellatsioonotsus mitte kuidagi põhimõtet, et hindamisprotsess on eeskätt selleks, et anda tagasisidet õpilase arengu toetamiseks.

PIKENDADA EKSAMITÖÖDEGA TUTVUMISE AEGA SENISELT ÜHEL NÄDALALT KAHELE NÄDALALE.

6. KUTSEKOOLI LÕPETAMINE

KOHUSTUSLIKUD EKSAMID KUTSEKOOLI LÕPETADES ON ERIALAEKSAMID.

KUTSEKOOLI LÕPETAMISE KRITEERIUMID OLEKSID:

- õpingute jooksul sooritatud praktikatunnid;
- läbitud eksamid;
- lõpuhinded.

7. ÜLIKOOLI SISSEASTUMINE

“Ülikooli sisseastumise kriteeriumiks ei tohi olla riigieksamite tulemused. Riigieksamid on eeskätt riigile õppe kvaliteedi tagasisidestamiseks ning ei tohiks mõjutada õpilase õpingute jätkamist. Ülikooli sisseastumise kriteeriumiteks peaksid olema:

- test, mis kontrollib antud erialale vajalikke algteadmisi (nõ sisseastumiseksam). Test näitab õpilase olemasolevaid teadmisi sel erialal, lisaks võiks see ka anda ülevaate õpilase akadeemilisest võimekusest;
- motivatsioonikiri, mis paneb õpilast mõtlema, kuhu ja miks ta kandideerib ning annab vestluse läbiviijatel aluse, mida küsida ning kuidas vestlust suunata;
- vestlus, mis näitab õpilase motivatsiooni ausamalt ning annab võimaluse küsida noorelt küsimusi, lisaks saab läbi vestluse paremini mõista õpilast kui isiksust.”